

De Voorstraat in Aktes en verhalen

Wim Hekens

Door Herman Schelvis en Floor 't Hooft zijn uit het kadaster en het Rijksarchief alle actes opgedoken over de huizen en hun bewoning in de Voorstraat. Na hertaling van de grote stapel originele documenten lag er een pakket aktes op tafel die de geschiedenis van de belangrijkste straat in Noordwijk weergaf. Voor de leek onleesbaar, maar een zeer waardevol document voor de geschiedenis van Noordwijk.

Thans is een werkgroep bezig uit deze documenten een boek samen te stellen dat voor iedere Noordwijker leesbaar is en ver teruggaat in de geschiedenis van de huizen en hun bewoners in de Voorstraat. Het streven is dit boek eind 2001 in de winkel te hebben liggen. Het zal worden verlucht met oude foto's, plattegronden, tekeningen en reproducties. Daarnaast zullen de oorspronkelijke gegevens worden vastgelegd op een CD-ROM die bij het boek geleverd kan worden, zodat iedereen de oorspronkelijke aktes zelf kan bekijken.

Onze vereniging heeft steun toegezegd aan dit voor de Noordwijkse geschiedschrijving zo belangrijke project.

• & •

Wijkavond

Beste Sint Nicolaas,

Op een gure dag in februari (de 17^e) togen heel wat bewoners van de oude kern naar de Kuip. Net als in andere wijken hielden Burgemeester en Wethouders een wijkavond. Als in de andere groepen evenveel naar voren is gebracht als in de groep waar uw redactielid zich bevond, zou je een boek kunnen vullen. Van al die groepsdiscussies, alsmede van de plenaire zitting, werd verslag gemaakt. Alle inwoners zouden een exemplaar huis aan huis in de bus krijgen, zodat ook degenen die niet konden komen, wisten wat er besproken was.

Beste Sint, kunnen we vóór uw verjaardag een verslag in onze schoen krijgen? Of hebben we voor de "....." zitten praten?

Nog meer wensen....

Dan wensen we ook nog een redelijk trottoir langs de Heilige Geestweg, tussen de Schiestraat en de Wilhelminastraat. De bomen hoeven echt niet geroid, maar het trottoir kan er omheen lopen. Dan heb je gelijk een remmende maatregel ingebouwd tegen het gejakker van (nogal?) wat automobilisten!

En nog meer....

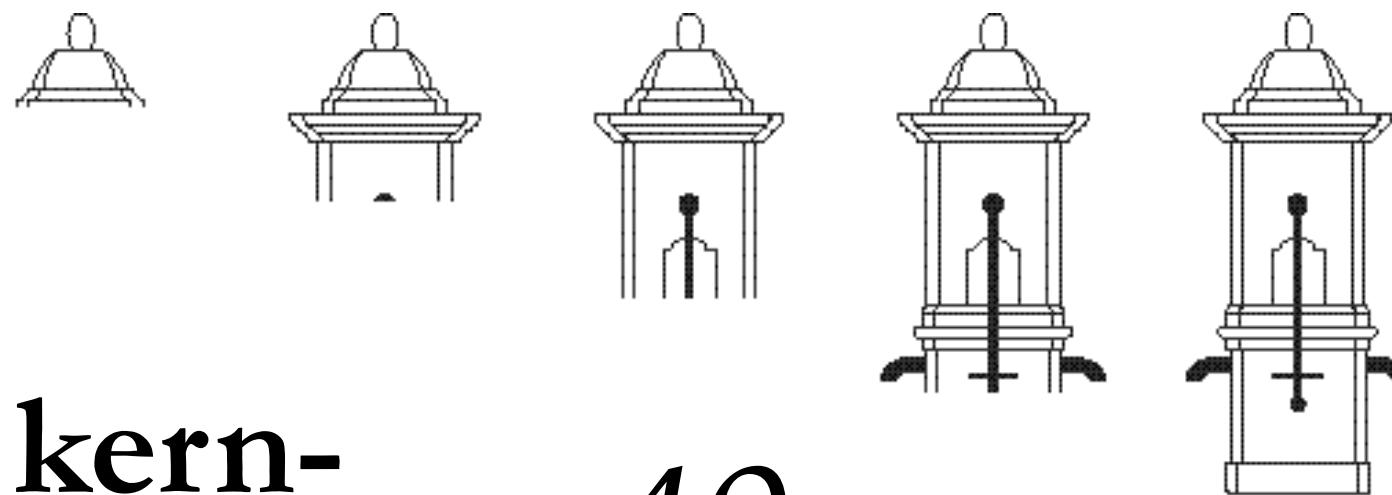
Trouwens, als je met je auto de Voorstraat uit wilt rijden, kom je bij de hoek met de Schiestraat en de Heilige Geestweg op een gevaarlijk punt te staan. Je moet de weg op om naar links te kunnen kijken, en de draai naar rechts stuurt je bijna op de helft van de tegenligger. Mag de bocht naar rechts wat worden "bijgevijsd", en de verkeerspiegel weer worden opgehangen, die daar vroeger bij Van der Loo aan de boom hing?

Help de penningmeester !

Onze penningmeester zit met een probleem. Hij zou graag de hulp hebben van iemand die met een eenvoudig boekhoudprogramma de inkomsten en uitgaven van de vereniging kan verwerken, zodat hieruit dan de jaarrekening en de eindrekeningen kunnen worden opgemaakt.

Natuurlijk steunt de penningmeester hierbij. Het gaat om ongeveer 300 à 400 handelingen per jaar, afgezien van de registratie van de contributies.

Hebt u tijd en gelegenheid dit voor onze vereniging te doen, meld u zich dan bij de penningmeester Evert-Jan Bonnike, telefoon 3618037.

kern- punten... 49

Naar de Kerstmarkt.....

14e jaargang, december 2000, nr 49

Inhoudsopgave

Colofon		pag. 2
Redactioneel		
pag. 2	Van de Voorzitter	
	pag. 3	
Het Knipscheerorgel		pag. 4
De Kern en de gemeente		pag. 5, 6
Open brief		pag. 7
Noordwijk voorheen en thans II		pag. 8, 9, 10
Lonen en prijzen...		pag. 11

"Kernpunten" is een uitgave van de Vereniging
"De Oude Dorpskern" te Noordwijk Binnen.

ISSN: 1384-377X

SECRETARIAAT:

Voorstraat 95

2201 HP Noordwijk

CONTRIBUTIE:

leden binnen de kern min. f.15

leden buiten kern van Noordwijk: min.f.20

Postbank: nr. 13 19 964

REDACTIE ADRES:

Duinwetering 27

2203 HL Noordwijk

REDACTIE:

W. Hekkens

A.W. Verburg

LOSSE NUMMERS:

Zie redactieadres

COLOFON:

verenigingslogo: Wil de Mooy

cover:Hans Borkent

tekeningen: Hans Borkent

lay-out: Tom Verburg en Wim Hekkens

BESTUURSSAMENSTELLING:

Voorzitter: G.W. Aten

Secr.: M.M. de Vreede

Penn.mr.: E.J. Bonnike

Lid.:Mevr. E.H.B. van Steenberg(muziek)

Lid: R.J. van Oosten (Verkeer/R.O.)

Lid: D.J. den Haan (Verkeer/R.O.)

Lid: W. Th.J.M. Hekkens (Kernpunten)

WERKGROEP CULTUUR EN EVENEMENTEN:

Will Kraaijvanger-Padberg (PR en coördinatie)

Annemieke Passchier-Beugelsdijk(Marktmeeester)

Ina C.M. Alders-Verhoeven (Acties)

Truus van der Pluijm-van Duin (Acties en vrijwilligers)

Truus Beuk (Muziek)

Annemarie Posthuma-Tappenbeck

(Kunst en exposities)

Greet van den Berg-Noordijke (Tuinmarkten)

DE VERENIGING STELT ZICH TEN DOEL:

"De bevordering en het behoud van de leefbaarheid op zowel historische als sociale grondslag in en rondom de oude dorpskern in Noordwijk Binnen van de gemeente Noordwijk (.....)

Zij tracht dit doel te bereiken door actieve samenwerking van bewoners en ondernemers in dit gebied, in nauw overleg met de overheid, en door alle middelen, die het doel van dienst kunnen zijn".

Het initiatief tot de vereniging werd genomen op 26 oktober 1985; de statuten werden op 14 februari 1986 verleden bij notaris Kantoor Van Hoeken en Janbroers.

Overname van artikelen: alleen mogelijk in overleg met de redactie.

Redactioneel

Later dan u gewend was verschijnt de nieuwe Kernpunten. De redactie bestaat momenteel uit twee personen, die best wat aanvulling kunnen gebruiken. Ook op het gebied van schrijvers. Schroomt u niet uw gedachten, meningen en herinneringen aan het papier toe te vertrouwen en ze ons toe te sturen.

Dit nummer is zoals we Kernpunten het liefste zien: een mengeling van historie en actuele zaken.

Een aantal pagina's gaan in op de verhouding tussen bewoners en gemeente, eindigend in een open brief.

De geschiedenis vindt u terug in het tweede deel van Noordwijk Voorheen en Thans. Ook wordt een nieuw boek van mevrouw De Moor besproken en een ander (op langere termijn te verschijnen) aangekondigd, waarin de geschiedenis van de huizen aan de Voorstraat wordt besproken. Verder houden we ons bezig met het Duinzoomproject, het Knipscheerorgel, de ingepakte toren van de RK St. Jeroensparochiekerk en het bedrijventerrein 's Gravendijk.

Wij hopen u op de Kerstmarkt 2000 te mogen begroeten!

Dat het ook anders kan, bewijst het gebouw er naast, van Bierman. Het vele glas wordt er breed omkaderd, zodat het wel een schilderij lijkt.

Ook het gebouw van Brouwer Autoschade wekt een suggestie van allure, en de familie Brouwer zal er vast niet rouwig om zijn te mogen huizen in zo'n pand. Dit in tegenstelling tot Autoschade Van der Niet, die het pand vast zelf bedacht heeft.

De firma Heineken daarentegen bouwde een hal, waar de als bierblikje vormde fietsenstalling de enige vrolijke noot vormt: er is kraak noch smaak aan te ontdekken.

Dit was zomaar een willekeurige keus, besproken door een leek, en u weet:

over smaak valt niet te twisten.

Bedrijventerrein 's Gravendijk

Als je langs de Herenweg rijdt passeer je het "nieuwe" bedrijventerrein. Op de fiets kun je de ontwikkeling aardig bijhouden. Fiets je er doorheen, dan kun je van dichtbij zien, hoe de moderne zakelijke cultuur het bedrijventerrein vorm geeft.

Tom Verburg

Daar valt veel te leren. Worden in Frankrijk dit soort terreinen nog wel eens gebruikt om te experimenteren met verschillende ideeën over vormgeving, op 's Gravendijk komen we maar zelden iets tegen, dat er echt leuk uit ziet. Waar moet zo'n terrein aan voldoen? Daar hopen we later een specialist over aan het woord te laten. Mogen daar huizen gebouwd worden? Kan ook de administratieve sector daar terecht?

Hoe zit het met het visitekaartje van het terrein, als je vanaf Rijnsburg kennis maakt met de blikvanger op de hoek, aan de rotonde.

Dat dit gebouw door een dynamisch kantoor bevolkt wordt, is er niet van af te zien. De dorheid en de saaiheid straalt er vanaf. Konijnenhok wordt het wel genoemd, ik zelf denk meer aan spreadsheet, of rekenblad. Gelukkig worden andere gevangenissen vrolijker vorm gegeven.

VAN DE VOORZITTER

Geo. W. Aten

De herfst slaat weer toe, de wind giert om het huis, de regen valt met dikke druppels op m'n kop, de thermostaat van de centrale kreeg weer een tik omhoog, de linden verliezen langzaam maar zeker hun zomerpracht, de luizen in de lindebomen zijn dood, de tortels nemen de kans waar en poepen nu mijn auto weer onder, het gras groeit vanzelf, buiten klussen ligt weer stil, de verkwasten worden weer hard, de dagen weer kort.....een ander seizoen breekt weer aan.

Gelukkig maar, dan ik me weer gaan bezig houden met het binnen schilderen (lekker op de lage ladder!), eenjarigen uit de tuin rukken, tweejarigen inboeten, bollen planten, druiven oogsten, hout hakken voor de open haard, snert & hutspot eten, wat te denken van raasdonders, goede boeken lezen en me (na ons zomerreces) weer gaan bezighouden met de plaatselijke beslommeringen zoals de verkeersproblematiek, de nieuwbouwplannen van onze Gemeente, het gebeuren rondom de Kerkstraat, kortom met "De Oude Dorpskern".

Mensen wat heb ik genoten van deze schitterende zomer met daarin als hoogtepunten , onze Open Tuindagen en deTuinmarkt, onze concerten, de lange zwoele zomeravonden, het straatfestival op Zee, het grote Internationale golf-toernooi het TNT Open en het St.Jeroensfeest.

Ik in ieder geval ben volledig uitgerust om met volle inzet weer te gaan werken aan de zaken die onze Vereniging aangekaart heeft in het verleden, met als inzet behoud van onze Kern.

Er staat veel te gebeuren. Het bestuur van de D.O.D. zal binnenkort een gesprek aangaan met onze wedhouders betreffende het plan Bronsgeest, de voorstellen gedaan door het bureau Van Riezen aangaande een eventuele herstructurering van de Kerkstraat en omgeving en verder zal er gesproken worden over het verkeerscirculatieplan van de Grondmij.

In deze editie van Kernpunten zullen wij verslag doen van deze bijeenkomst en van verdere ontwikkelingen en stappen die wij eventueel zullen gaan ondernemen onder het motto:

" NOORDWIJK BINNEN , LEEFBAAR VOOR DE BINDERS "

Maar eerst gaan wij er met ons allen nog even tegen aan om een succes te maken van onze jaarlijkse **Kerstmarkt** die dit jaar op **14 en 15 december** gehouden zal worden in onze monumentale **Grote Kerk**.

Kerstmarkt 2000

De traditionele Kerstmarkt in de Grote of Hervormde St. Jeroenskerk wordt weer georganiseerd door de werkgroep Cultuur & Evenementen voor de 14e keer op

woensdag 13 december van 13.00 - 21.00 uur
en

Het Knipscheerorgel gerestaureerd

Het Knipscheerorgel is klaar! Na een feestweek in Juni moest er nog een en ander aan gebeuren. Dat is inmiddels gebeurd en het resultaat mag er zijn.

Anneke Hekkens-Klaassen

U hebt dat al kunnen horen tijdens de concerten die afgelopen zomer werden gegeven. Ook het boekje met de geschiedenis van het orgel heeft het licht gezien. Het werd tijdens de museumdagen ten doop gehouden en geeft een goed inzicht wat er in de afgelopen jaren met het orgel is gebeurd.

Het is een bijzonder mooi instrument geworden. De organist, Jacco van Leeuwen is er niet van weg te krijgen. U kunt hem soms tot laat in de nacht horen als hij de tijd vergetende blijft doorspelen.

Bovendien kunt u nu ook de klank beluisteren als u inlogt op de site van het orgel : www.knipscheerorgel-noordwijk.nl. De site is inmiddels bekend als een van de mooisten op dit gebied. De culturele werkgroep is druk in de weer om ook de winterconcerten rond te krijgen. De concertagenda wordt behalve op genoemde site ook gepubliceerd in de nieuwsbrief die de vrienden van het orgel thuis ontvangen.

Ook uw vereniging heeft bijgedragen aan het fonds dat nodig was om de restauratie mogelijk te maken. We kunnen met trots terugzien op een fraai monument in onze kern.

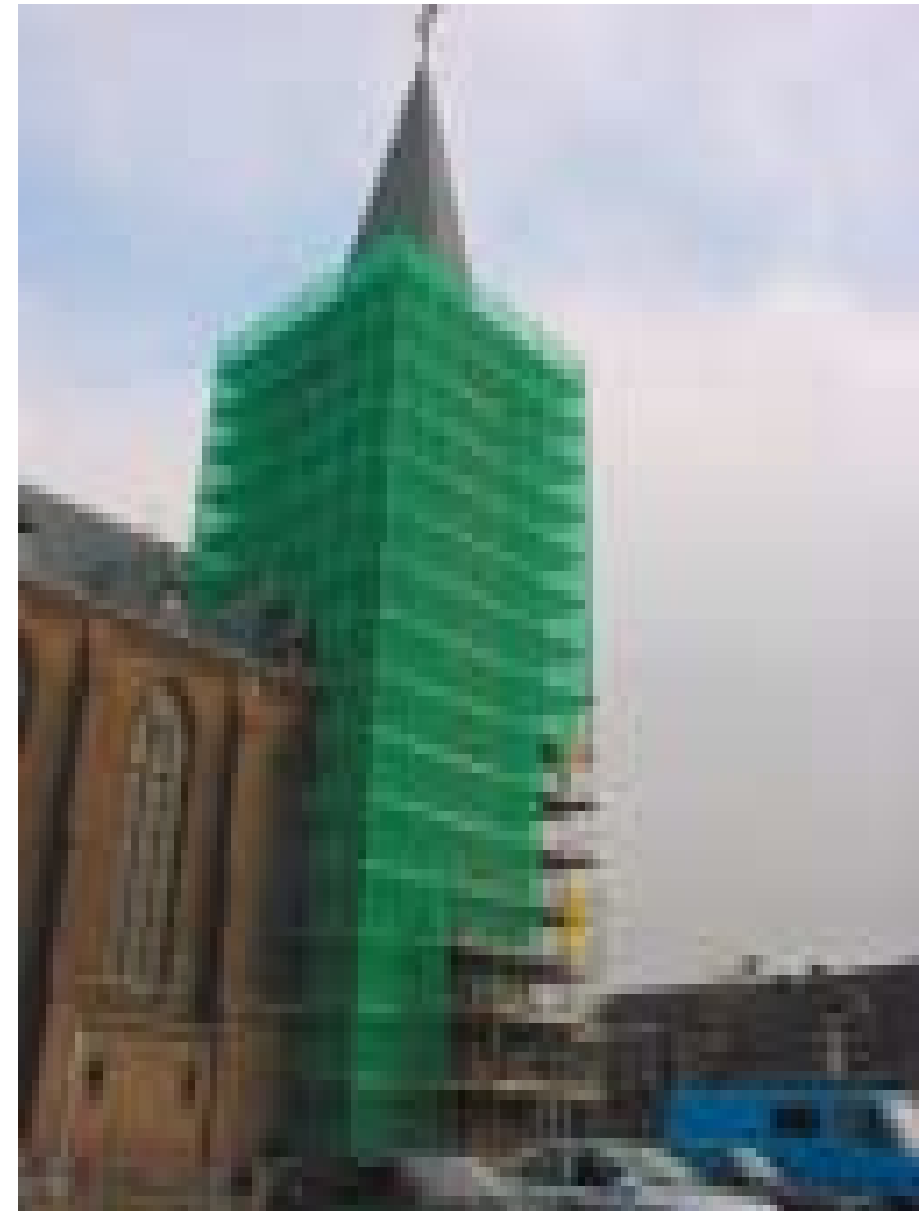

Hekken rond de St. Jeroensparochiekerk.

W e hebben het allemaal kunnen zien. De St. Jeroenskerk staat in de steigers. Hoewel de toren al lang in een slechte staat verkeerde en het kerkbestuur zich beraadde op restauratie kwam het plan in een stroomversnelling toen een rapport van het Rijnsburgse architectenbureau de gemeente meende te moeten inlichten over het directe instortingsgevaar dat dreigde. De actie van de gemeente was eigenlijk een paniecreactie. Zonder overleg met de belanghebbenden werden bewoners in de buurt aangeraden hun huis te verlaten. Een advies dat later weer werd teruggedraaid. Nu na nog twee stormen sindsdien staat de toren er nog steeds. Natuurlijk is voorzichtigheid geboden in een dergelijke situatie maar het overhaaste ingrijpen door de gemeente bleek achteraf toch wel erg voorbarig.

Natuurlijk moet de toren definitief worden gerestaureerd en dat zal nog wel de nodige tijd duren. Gehoopt wordt op steun van de bevolking om de benodigde gelden hiervoor bijeen te krijgen.

Ook De Oude Dorpskern heeft besloten hieraan een steentje bij te dragen.

Het Duinzoomproject

Geo W. Aten

Het duinzoomproject tussen Den Helder en Schoorl in Noord Holland krijgt een vervolg onder de naam "Noordelijk Zandgebied West".

Volgens dit project moet historische en kostbare bollengrond in de strook achter de duinen gaan wijken voor natuur en recreatie. De overheid wilde tot vorig jaar geen geld investeren in de verplaatsing van bloembollen bedrijven in genoemde strook. Nu wordt dit plan alsnog voort gezet volgens "autonome ontwikkeling", waarbij vooral projectontwikkelaars een grote rol zullen gaan spelen.

Dit betekent dat telers op vrijwillige basis hun grond achter de duinen verkopen, opdat deze een natuur- en recreatiebestemming kunnen krijgen.

Dit is maar een greep uit vele projecten die onze overheid uit de kast haalt. Gemeenten, al of niet in samenwerking met projektontwikkelaars willen grond voor wonen, werken, verkeer en recreatie. Als je als bollenteler de pech hebt dichtbij zo'n gemeente te werken, dan is de kans groot dat aan de poorten van gebied en bedrijf wordt geklopt. En dat alles gebeurt over de rug van het ordegeleijk produkt "bloembol".

Wist u dat er tegenwoordig vele nieuwe geneesmiddelen uit bloembollen worden gehaald.

Al heel lang worden planten gebruikt als geneeskrachtige kruiden maar ook vele niet kruidachtige planten zijn belangrijke bronnen voor het winnen van natuurstoffen die weer gebruikt worden als geneesmiddel. Van de ongeveer 250.000 bekende soorten planten is op dit moment hooguit 15% onderzocht op de aanwezigheid van dit soort stoffen. Toch was gedurende de negentiger jaren zo'n 40% van alle nieuwe geneesmiddelen die op de markt verschenen gemaakt van deze natuurstoffen of ervan afgeleid.

De Nederlandse bollenteelt heeft gedurende vele jaren een enorme expertise opgebouwd in de teelt en ontwikkeling van nieuwe soorten en variëteiten. Deze verscheidenheid aan bolgewassen lijkt weerspiegeld te worden in de variatie aan stoffen die erin worden aangetroffen.

Dit heeft inmiddels al geleid tot de isolatie en ontwikkeling van galanthamine tot geneesmiddel. Galanthamine is een verbinding afkomstig uit ondermeer het sneeuwkllokje en de narcis.

Deze stof wordt nu gebruikt bij de behandeling van Alzheimer. Ook vele andere stoffen zijn beschreven in bolgewassen.

Behalve het galanthamine en andere zogeheten choline-esterase-remmers uit de amaryllis zijn er alkaloiden gevonden met anti-kankerwerking uit hyacinth en amaryllis, antivirale stoffen uit amaryllis, hartglycosiden uit hyacinth, hartactieve verbindingen en pijnstillers uit de akoniet en alkaloiden uit de fritillaria.

De Nederlandse bolgewassen zouden dus wel eens een goede bron van nieuwe natuurstoffen kunnen betekenen in de nabije toekomst.

Als wij nu met z'n allen al die bollengronden gaan bebouwen met huizen, straten, schone industrie en andere zaken, doen we onszelf dan eigenlijk niet tekort?

Misschien moeten wij wel met een aantal enthousiaste (ex) telers een proefbedrijfje opstarten in Noordwijk dat zich specifiek met deze materie gaat bezighouden in samenwerking met de farmaceutische industrie.

Noordwijk, eens beroemd om zijn geneeskrachtige kruiden misschien in de toekomst beroemd om haar geneeskrachtige bollen?

Een ex-teler.

De Kern en de Gemeente.

Op 26 september sprak het bestuur van de Oude Dorpskern met wethouder Sweers over de plannen voor Bronsgeest en Noordwijk binnen.

Geo.W.Aten

Na een korte opening van Sweers waarin hij vertelde volop bezig te zijn met allerlei verkeersstudies, waarvan de meeste reeds zijn afgerond en waarvan de eindconclusie als alles in elkaar gepast is ongeveer volgende maand klaar zal zijn. Wij zullen dit eindrapport ook ontvangen. Verder vertelde hij dat het de bedoeling is dat binnen "de ruit" van Noordwijk Binnen zeer binnenkort de 30 KM zone zal worden ingesteld.

Hierna heeft de Voorzitter DOD het woord gevraagd en in een korte inleiding verteld wat het Bestuur van de DOD vindt van de huidige situatie.

- a. Wij denken dat wat er ook gebouwd mag worden in de toekomst Gemeente het niet nodig vindt deze nieuwe wijken te voorzien van een supermarkt voor de dagelijkse boodschappen en van andere sociale voorzieningen, hetgeen inhoudt, dat willens en wetens de Kerkstraat en omgeving zal worden uitgebreid tot een groot winkelcentrum om de nieuwe bewoners van hun dagelijkse behoeften te kunnen voorzien.
- b. Uitgaande van deze mening heeft DOD in eerste instantie het plan Nieuw Bronsgeest aan de Gemeente voorgelegd, mét sociale voorzieningen in dat eigen gebied alsmede een grote supermarkt. Dit alles met het oogmerk de thans nijpende verkeerstechnische problematiek rondom de Kern te behoeden voor toekomstige extra verkeersbewegingen.
- c. Toen ons plan Nieuw Bronsgeest zonder enige inhoudelijke discussie min of meer van de tafel werd geveegd hebben wij het verkeersadviesbureau van Diepen ingeschakeld om voor ons een verkeers toekomstbeeld te scheppen bij de nieuwbouwplannen van de Gemeente.
- d. De Gemeente had intussen bij Grontmij ook een rapport laten maken dat met ons in het kader van de discussieavonden met bureau Riezen is behandeld. Dit bureau had een opdracht van de Gemeente gekregen om bouwkundige suggesties te maken voor de uitbreidingsplannen van de Kerkstraat en omgeving. Beide plannen zijn ons inziens niet vergelijkbaar, omdat ze zijn opgesteld vanuit twee totaal verschillende uitgangspunten.
- e. Tijdens de sessies met bureau Riezen is vast komen te staan dat er een enorm ruimtegebrek bestaat in onze Kern om alle Gemeentelijke plannen te kunnen verwezenlijken. (Supermarkt, verplaatsing Jemo bedrijven, de logistieke transporten, parkeergelegenheid, woningbouw etc. etc.).

Alle boven genoemde punten zijn voor ons doorslaggevend om het vertrouwen in de beleidsvorming bij de Gemeente te gaan verliezen indien men niet bereid is om aan andere oplossingen te willen denken.

Wethouder Sweers antwoordt:

Hij begrijpt onze frustraties, maar hoopt vooral dat wij op een positieve wijze met de Gemeente willen blijven zoeken naar een voor alle partijen goede oplossing.

Wij moeten vooral niet de toename van de verkeersdruk vanuit Bronsgeest Zuid en Offem Zuid bagatelliseren. Volgens berekeningen van de Gemeente is dat maar 4 %!

Nee ...sterker nog, het doorgaande verkeer - volgens hem 40% van de totale verkeersdruk - moet uit de Kern verdwijnen, dan is het grootste probleem opgelost.

Er is misschien ook kans dat er een kleine supermarkt en een basisschool worden

opgenomen in het plan Bronsgeest Zuid.

De grote supermarkt in het plan Kerkstraat stond reeds in het ontwerp Bestemmingsplan, dus zal die ook gerealiseerd gaan worden. Hoe de aan- en afvoer van deze supermarkt moet worden geregeld alsmede de logistiek van de bestaande Digros, weet men nog niet. Wat het parkeren betreft, ook dat is een groot probleem. Ondergronds parkeren is voor de Gemeente volgens Sweers niet haalbaar.

Verder onderstreepte de wethouder nogmaals dat de 30KM zone absoluut van kracht wordt om zo de verkeersveiligheid te optimaliseren in de Kern.

Op de vraag of zijn verkeersplannen evenwijdig liepen met de bouwplannen van wethouder Tummers werd geantwoord dat beide wethouders altijd bij alle besprekingen aanwezig zijn om zodoende van alle zaken op de hoogte te kunnen blijven. Het kan absoluut niet zo zijn dat Tummers bouwt en Sweers daarna met de verkeersoplossingen moet komen. Er zal niet gebouwd worden voordat het totale plan rond is inclusief het langverwachte verkeerscirculatieplan. Voor het laatste bood hij excuses aan dat de publicatie zo lang op zich laat wachten maar de hele studie was in verband met de steeds wijzigende plannen zeer gecompliceerd geworden.

Na de uiteenzetting van wethouder Sweers heeft de voorzitter hem nog een rapport van de Heidemij overhandigd. Dit handelt over luis bestrijding in de lindebomen. Menig buurtbewoner klaagt steen en been over de totale straat- en autovervuiling door deze plaag. Het rapport werd in dank aanvaard en er zullen maatregelen genomen worden.

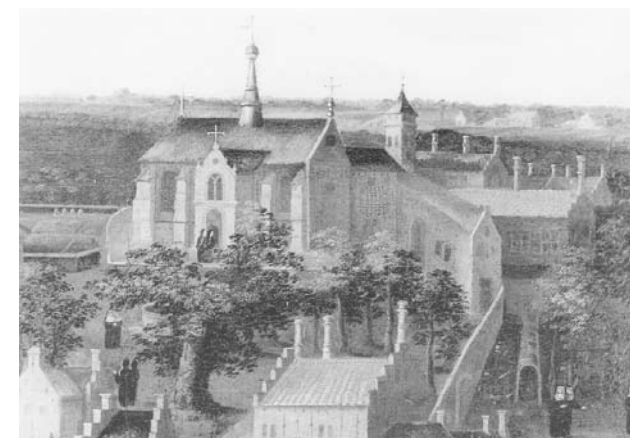
Na dankzegging wederzijds voor het open gesprek ging ieder zijns weegs.

Lonen en prijzen in het cisterciënzerinnenklooster Leeuwenhorst bij Noordwijkerhout tussen 1410 en 1570.

Onder deze titel verscheen kort geleden een nieuw historisch studiewerk van de hand van dr. Geertruida de Moor. In het uitvoerige voorwoord, geschreven door de professoren Dr. J.M. van Winter en Dr. J.L. van Zanden wijzen deze op het grote belang van de bronnenpublicatie van Dr. G.de Moor, waarin de gegevens omtrent lonen en prijzen worden aangetroffen in de rekeningen van het bij Noordwijkerhout gelegen Cisterciënzerklooster Leeuwenhorst tussen 1410 en 1570.

F.W. 't Hooft

Abdij van Leeuwenhorst, detail met kerk, Hollandse school, doek 94 x 126 cm, Rijksmuseum Het Catharijne-convent Utrecht

Dr. de Moor heeft, na afronding van haar dissertatie over dit klooster, waarbij ze al intensief gebruik heeft gemaakt van deze bron, de lange reeks rekeningen nogmaals doorgenomen om daaruit alle voor prijshistorici interessante gegevens te verzamelen. Voor een periode waarvoor het ons tot dusver beschikbare bronnenmateriaal nog zeer veel lacunes bevatte, wordt hier een schat aan informatie geboden, die elke historicus zal doen watertanden. Daarbij springt niet alleen de zeer lange periode waarover deze gegevens beschikbaar zijn in het oog, maar valt vooral de rijkdom op van het hier beschikbaar gestelde materiaal. De meeste studies naar de ontwikkeling van de lonen hebben zich namelijk geheel gebaseerd op lonen die werden uitbetaald aan enkele groepen ambachtslieden. Metselaars, opperlieden en timmerlieden zijn in feite de enige beroepsgroepen waarvan we de lonen tot dusver kennen. De rekeningen van Leeuwenhorst bevatten daarenboven ook gedetailleerde informatie over lonen in de landbouw, de textielnijverheid en de turfgraverij, waardoor een veel beter inzicht in de loonontwikkeling wordt geboden. Naast de typische mannenlonen treffen we ook enkele typische vrouwenlonen aan, vooral in de textielnijverheid, die het beeld completeren. Dit geldt ook voor de talrijke reeksen van aangekochte of, in sommige gevallen, verkochte producten. Behalve over de granen en peulvruchten geven de rekeningen van Leeuwenhorst informatie over de prijzen van luxe producten zoals bijvoorbeeld suiker, vijgen en olijven, ganzen en zwanen, zalm en zeehondenspek. Tal van kruiden, waarvan sommige slechts met moeite thuis te brengen waren, luxueuze dranken, textielproducten, bouwmaterialen en metalen passeren de revue. De studie biedt, kortom, een rijkdom aan historische prijsgegevens die zijn weerga niet kent. Interessant zijn ook de bij de apothekers aangekochte waren, die gedeeltelijk als geneesmiddel, maar vermoedelijk ook als genotmiddel dienden. Dr. de Moor heeft veel moeite gedaan om de betekenis van de namen der producten te achterhalen; het resultaat daarvan is in het glossarium te vinden. Tenslotte vindt men er tamelijke unieke gegevens over koersen van de belangrijkste in die tijd gebruikte munten, gegevens die voor de periode voor 1433 nog niet eerder gepubliceerd waren.

Deze publicatie is een waardevolle bron van informatie voor alle onderzoekers die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van de sociaal-economische verhoudingen en van de materiële cultuur. Aldus de professoren van Winter

“'t Is maar erg warm!” zucht onze marktmeester. “Ja”, zegt de ander, “maar toch niet zoo, dat de grond droog wordt. Kijk dat weiland nog eens drassig zijn; je zou zeggen, hoe is 't mogelijk?”. “Vraag dat eens aan de heeren van Rijnland, die zullen je wel antwoord geven; “geen wind, mijnheer, hoe wil je dan afmalen?”

“ 't Is lastig genoeg voor ons landje, vonden ze maar iets, om den wind te vervangen.” (Dit gesprek wordt gevoerd 17 jaar vóór de uitvinding der stoom-machine door James Watt.)

“Mijn vader heeft me eens verteld, dat een veertig jaar geleden er zo'n Franschman geweest moet zijn, die met damp van kookend water molens wilde drijven. Maar daar is toch niets van gekomen.”

“Neen, natuurlijk niet Gekkenpraatjes; 't is niets met al die nieuwigheden. Maar daar hebben we Voorhout. Moeten we hier ook nog aanleggen?”

“Och, laten we maar doorgaan; we mochten eens te veel krijgen en dan konden we wel eens van den smallen weg aftuimelen, vooral daar achter den Noordwijkerhoek.”

De heeren zetten dus hun tocht voort, langs het oude kasteel Boekenburg, waarvan alleen maar de ruïnen zijn overgebleven (1750), die ruig begroeid zijn met struiken en boomen, verder voorbij den Noordwijkerhoek en het smalle paadje naar Noordwijk op. Eerst gaat dit nog door het moerassige weiland, maar spoedig zijn onze wandelaars tusschen het dichte geboomte van Ofhem, dat zich toenmaals ook rechts van het pad uitstreckte.

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Noordwijk

Noordwijk 12 november 2000

Open brief

Betreft: **voortgang inspraak Kerkstraatplannen.**

Geachte College,

Onlangs ontvingen wij als gesprekspartners over de Kerkstraatplannen van wethouder Tummers een brief waarvan wij ons afvroegen wat wij daarmee aan moeten.

In de brief staat dat de eerder voorgestelde werkwijze 'enigszins' wordt aangepast, o.a. op basis van voortschrijdend inzicht. Deze werkwijze hield in dat een inspraakprocedure zou worden gevolgd waarin eerst het maatschappelijk overleg zou worden doorlopen en pas daarna tot een afronding en een bestuurlijke keuze zou worden gekomen.

Wij herinneren ons nog goed het elan waarmee adviseur van Riezen in de gemeenteraad schema's voorstelde voor deze open procedure van maatschappelijk overleg.

Deze opzet was voor ons aanleiding mee te denken over mogelijke oplossingen voor de verdere ontwikkeling van de Kerkstraat en omgeving. Dit heeft ons de afgelopen zomermaanden veel tijd, geld en energie gekost.

De wethouder geeft in zijn brief feitelijk aan dat het karakter van de inspraak thans volledig verandert.

Waarom deze veranderingen ineens? We kunnen er slechts naar gissen:

- * heeft adviseur van Riezen zich verkeken op de moeilijkheidsgraad van het probleem?
- * zijn er onverwachte financiële tegenvallers gebleken?
- * waaruit bestaat het voortschrijdend inzicht van wethouder Tummers?

Wij hebben uit de brief begrepen dat wij straks zonder verdere inspraak geconfronteerd zullen worden met een afgeronde nota van uitgangspunten voor de verdere ontwikkeling van het winkelcentrum Kerkstraat en omgeving inclusief een keuze door het College van B&W. Het ziet er naar uit dat wij op deze manier ons genoodzaakt zien om straks een strikt formeel - juridisch standpunt in te nemen in verdere bestemmingsplan procedures.

Dat kan toch niet een gewild resultaat van inspraak zijn?

Wij vragen u daarom ons meer duidelijkheid te verschaffen over de motieven die geleid hebben tot de verandering in de eerder afgesproken inspraakprocedure.

Inmiddels verblijven wij hoogachtend,
het bestuur van de Vereniging “De Oude Dorpskern”

w.g.

G.W.Aten, voorzitter

Noordwijk Voorheen en thans II

Geschreven door een onderwijzer aan het instituut Schreuders onder Dr. G.J. Dozij

Uit de "Noordwijker" van Zaterdag 31 Oktober 1891 No 44 met daarin opgenomen losse aantekeningen van J. Kloos

De schrijfwijze van dit geschrift is bewust gehandhaafd in het oud Nederlands uit de tijden ca. 1890 om de sfeer van "toen" beter aan te voelen.

Wie in 't midden der vorige eeuw een bezoek aan Noordwijk wilde brengen, vond daarvoor al dezelfde gelegenheden, die er nu zijn, behalve de stoomboot en den onvergelykelijken tram.

De voetwegen van Leiden uit waren dezelfde: over Rijnsburg, over Oegstgeest, langs de vaart, die in 1700 gegraven werd, en voor liefhebbers van omwegen over Sassenheim.

Toch was er een groot verschil met het tegenwoordige; het waren zonder uitzondering zand- of wel modderwegen, die nog al eens onder water stonden ook, zoodat soms weken achtereen de Noordwijker niet te voet of met de huifkar naar de markt kon. Hoe dan wel?

Wel, dan moest hij zich, met hooge laarzen aan, naar de Haarlemmervaart werken en kon aldaar, als 't goed ging, de trekschuit opvangen. Dan was hij gered. De vaarten waren toen voor Holland, wat nu de spoorwegen voor de wereld zijn: de verkeerswegen bij uitnemendheid. Zij waren nooit ongeschikt; was het water open, dan gleeed de trekschuit er door, had de winter ze in banden geslagen, dan was 't nog beter, dan ijelde men op de ijzeren vleugels in minder dan geen tijd over de gladde oppervlakte.

Wij willen echter nu een warmen, schoonen zomerdag uitkiezen, (zooals ze er volgens ouden van dagen, in vroegeren tijden meer waren dan nu, wat wij onder ons gezegd, niet gelooven) en twee wandelaars volgen, die zich langs genoemde trekvaart in de richting van Leiden naar Noordwijk bewegen. Het zijn stedelingen: dat bemerken we al dadelijk aan hun nieuwmoedsch voorkomen en hun vluggen pas, maar vooral aan de min of meer verachtelijke wijze waarop ze over de dorpers spreken en aan de hooghartigen groet, die hun antwoord is op het hartelijken: "goendag!" van buitenlieden en schippers, die bovendien nog de hand aan de pet of muts brengen. Immers, een stedeling was in die dagen een geheel ander, veel hooger wezen dan een boer: de laatste was "dom", "onbeschaafd"; niet veel meer dan een lastdier in de oogen van den eerste. Alles wat laag en gemeen was noemde hij "dorperheid", het ergste scheldwoord dat hij kende was "boer"! Vraagt men, hoe dit kwam? Het antwoord is heel eenvoudig.

De stedelingen waren door handel en nijverheid rijk geworden en - slim; de rijkdom bracht voorrechten mee, en de voorrechten maakten de menschen verwaand; de stedeling achtte zich vrij en machtig, al had hij niets mee te zeggen, terwijl de boer in zijn oog niets anders was dan een halfvrije, een oogendienaar van zijn heer. Van dit alles was iets waar en nu kwam erbij, dat de stedeling in zijne jeugd onderwijs kon ontvangen, al was het een klein beetje, dat hij dus leerde lezen en later vrij gemakkelijk boeken en couranten kon krijgen en dat hij veel meer omgang met anderen had dan de boer. Hij mocht zich dus iets hooger rekenen. Sinds de vorige eeuw is er intusschen veel gebeurd; massa's privilegien zijn opgeruimd, de meeste stadsmuren, tastbare bewijzen tusschen de scheiding van burger en boer, zijn gevallen, maar toch is het oude idee bij velen gebleven. Nog rekent zich menig stedeling beter dan een boer. We behoeven wel niet te zeggen dat we in dezen de vasthoudende niet anders dan verwaand noemen.

Maar we zijn van de twee wandelaars afgedwaald. Ze zijn langs het smalle

sleperspad gekomen tot de Postbrug, de plaats waar ook toen reeds de groote stadhoudelijke weg, toenmaals genoemd de Zijtweg, de trekvaart sneed. Ter rechterzijde opent zich voor hunne blikken de lange rechte laan met diepe sporen in de breedten zandweg, aan den linkerkant onttrekt eene bocht de groote route naar den Haag weldra aan hun gezicht.

"Zullen we hier even rusten en een kanne bier drinken?" vraagt Mr. Willem Hendriks, de eene onzer twee wandelaars, schepenklerk van de stad Leiden, aan zijnen gezel en waarden neef Jan Hendriks, marktmeester aldaar.

"Ik vind het goed", antwoordde dezen, we hooren dan wellicht nog wat nieuws; hier komt nog wel eens wat voorbij. Ze treden binnen door de lage deur opzij van 't huis. De waardin, eene flinke boerin met Hollandsche kap, ontvangt hen en weldra staat eene kruik met oud-gerstebier op tafel. "Is de stadhouder al terug van Amsterdam?" vraagt nieuwsgierig Mr. Willem.

"Ja, gistermiddag kwam hij hier langs rijden," antwoordt de waardin, "met de Engelsche Prinses bij zich. Het zag er fijn uit, zij was maar wat mooi gekleed, dat zag ik wel."

"Hm," kucht Mr. Willem deftig, "dat zal wel, de stadhoudersche is immers eene koningsdochter en bij Willem zit het er aan. Maar ik ben toch benieuwd, wat hij te Amsterdam uitgevoerd heeft, of hij Daniel Raap (de aanvoerder der democraten te Amsterdam, die in 1749 en '50 aandeel in de regeering begeerden) met het gepeupel gelijk heeft gegeven, zooals ze meenden. Ik geloof het niet; de "heeren" van Amsterdam zullen ook wel een woordje meegesproken hebben."

De kan was leeg, de vrienden zetten hun wandeling voort. 't Begon warm te worden op het jaagpad. Schaduw was er niet; aan den eenen kant strekte zich het groene grastapijt uit tot de bosschen van Noordwijkerhout, aan den anderen weerkaatste de gladde oppervlakte van de vaart de felle zonnestralen.